

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 261

שופטים תשע"ב

שופטן, בינונים – זה וזה שופטן, כלומר, הצדיק אם הוא מתעורר לאיזה דבר, בדרך כלל דבר טוב הוא, ואלו הרשע – בדרך כלל מעשיו רעים. ולבינונים ישנם שני מנהיגים, היצר הרע והיצר הטוב גם יחד. ומובא שם בגמרא: "אמר רבא: כגון אנו – בינונים" – שיש להם שני מנהיגים.

לכן אומר הכתוב: "שופטים ושטרים תתן לך" – הלואי ונהיה מאותם אלו שגם היצר הטוב וגם היצר הרע שופטים אותם. כל זה בזמן הזה, אבל לעתיד לבוא ישחט הקב"ה את היצר הרע, לכן בהמשך נאמר: "השופט אשר יהיה בימים ההם" – אז יהיה שופט אחד בלבד – היצר הטוב.

"ולא תקח שחד" (טז, יט)

האזהרה על לקיחת שוחד מופנית כלפי השופט, המצוה, בין שאר הצווים המנחים אותו לדון דיני צדק, גם על ענין זה.

בהקשר לכך מופיע בספר "מעשה שהיה" המעשה הבא:

באחד הימים פנה שופט רוסי לרבה של בריסק, רבי יושע-בער, וטענה בפיו – "חוקי המדינה שלנו מעולים יותר מחוקי התורה שלכם".

"מדוע תאמר כך?!" – שאלו הרב מברייסק.

"פשוט וברור" – השיב השופט – "הנה, למשל, איסור שוחד. אצלנו, כאשר נודע שאחד השופטים לקח שוחד, נענשים הן השופט והן הנותן. ואלו אצלכם האיסור חל רק על השופט, כשאין כל איסור בעצם נתינת השוחד!"

"אדרבה" – השיב לו הרב – "דוקא בגלל העובדה הזו, החוק שלנו מרתיע יותר. שים לב, על פי החוקים שלכם, השופט כלל אינו צריך לחשוש, שמא יגלה הנותן לאי מי, שהוא שיחד אותו, משום שעל ידי כך הוא מסתכן בעונש. מה שאין כן אצלנו, השופט מצוי כל הזמן בחשש, שמא יבוא הנותן ויפרסם ברבים את דבר השוחד, שכן הוא עצמו אינו יוצא בכלל מופסד מן הענין.

ואותו חשש ופחד – משמש גורם הרתעה רב משמעות, ומונע, באמת ובתמים, כל בדל של מחשבה על לקיחת שחד".

"שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך... ושפטו את העם משפט צדק" (טז, יח)

תפקיד השופטים והשוטרים הוא להשכיח שלום בעם ישראל, בהכרעה נכונה של פסקי דין.

בא המדרש ואומר (שמות רבה ל, א): "על ידי המשפטים שנתת להם, הם עושים מריבה זה עם זה ובאין לידי משפט, והם עושים שלום".

ולכאורה קשה, היתכן שמשפטי התורה גורמים למריבה בעם ישראל, ורק השופטים מסוגלים להשכיח שלום ביניהם?

נתן לתרץ זאת בעזרת מעשה שספר הרב ואלך, בספר "שרפי קדש" על הגדה של פסח: אחד ממקורביו של ה"אמרי אמת" מגור בא לפניו ואמר לו שיש לו סכסוך כספי עם מאן דהו. מאחר שידע שעליו ללכת לדין תורה, הלך ולמד את כל ההלכות הקשורות לענין זה. לאחר ברור מעמיק שערך בנושא, וידא שהשלחן ערוך פוסק לטובתו.

רגוע וננוח הוא בא לבית הדין, הציג את טענותיו, והנה, לתדהמתו, הדיינים פסקו נגדו.

מה עלי לחשוב כעת? – הוא שאל את הרבי – האם יש אפשרות להעמיד אותם על הטעות?

נענה הרבי ואמר לו: כעת הבנתי את דברי המדרש ותורצה לי הקושיה כיצד יתכן שדברי תורה יוצרים מריבה. הנה כי כן, בא אדם ולומד את כל ההלכות הנוגעות לדין כלשהו, ובגלל היותו נוגע בענין הוא חושב שהוא הצודק על פי דין, אך מאחר שגם הצד השני סבור כך, נוצרת מריבה ביניהם.

באה התורה ומורה להם ללכת לבית דין, ורק הדיינים הנטולים מפניות ומנגיעות אישיות, הם משכינים שלום ביניהם כשהם מכריעים פסק דין אמתי ונכון.

"שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך" (טז, יח)

כאן נקט הכתוב בלשון רבים – "שופטים", ואלו לקמן (יז, ח-ט) נאמר: "כי יפלא ממך דבר למשפט... ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר יהיה בימים ההם", "שופט" – לשון יחיד. מדוע?

באר בספר "דרושים ולקחי מוסר" (מתלמידי רבי מרדכי בנט), על פי מה שאמרו חז"ל (ברכות סא ע"ב): "צדיקים יצר טוב שופטן [מנהיגם], רשעים – יצר רע

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יח, יג)

פעמים רבות באו לפני **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל בחורים או אברכים בני עליה, שנשברו ונפלו לדכאון מחמת שהרגישו שאינם רואים הצלחה בעבודתם הרוחנית, ואינם מצליחים להגשים את שאיפותיהם – הן בהתמדה ויגיעת התורה והן בעבודת השי"ת.

והרב זצ"ל השיב להם בזו הלשון: "אני אינני יודע מה זה המתח והלחץ מעבודת השי"ת. אני מצעירותי ישבתי ולמדתי וקיימתי מצות בוראי, כי זה רצוני יתברך שמו, מבלי מתחים של 'עבודה', אלא בתמימות כמו שהתורה אומרת: 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', ואם הולכים עם החשבון והמחשבה מה רוצה ממני השי"ת ברגע זה, מבלי פחדים ומתחים – בדרך זו הולכים ומתעלים".

"ובפרט" – הוסיף ואמר – "בדורנו אנו, שהדור חלוש בחלשת הנפש, צריך הכל להעשות בנחת ושלוה, ורב המשברים הם מכיון שרוצים להשיג השגות שאינן ראויות להם, או מתוך קנאה ותחרות של ענייני כבוד.

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יח, יג)

בספר **"מנורת זהב"**, מובא המעשה הבא:

באחד מימי ראש השנה ישב **רבי זושא** בקרב תלמידיו וכולו אחוזו בשרעפים. אחד התלמידים הבחין כי רבי זושא שקוע בעולמות עליונים, ומתוך כך חלפו בו הרהורי תשובה על מקומו של רבי זושא לעמת דרגתו שלו... בעקבות מחשבות אלו החלו דמעות זולגות מעיניו.

יתר התלמידים שהבחינו באותו תלמיד היושב ובוכה, החלו גם הם להרהר בתשובה עד שכולם הרימו את קולם בבכיה.

בתוך כך התעורר רבי זושא משרעפיו, וכאשר הבחין כי כולם בוכים סביבו, אמר: רבונו של עולם, גם אני הייתי צריך לעשות תשובה, אך אין בי די כח לשם כך. על כל פנים עלי לפחות להתחיל לשוב אליך...

תשובה הנם ראשי תבות של חמשה פסוקים:

ת' – "תמים תהיה עם... אלקיך".

ש' – "שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהלים טז, ח).

ו' – "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח).

ב' – "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו).

ה' – "הצנע לכת עם אלקיך" (מיכה ו, ח).

אני אתחיל עם הפסוק הראשון: "תמים תהיה עם...".

אלקיך". ואתה, רבונו של עולם, תעזור לי להשלים את יתר הפסוקים...

"מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו... ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו... ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה... האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו" (כ, ה-ח)

"האיש הירא ורך הלבב" – פרשו חז"ל שירא מעברות שבידו, ולפי זה, כתב בספר **"שם אליהו"** שראשי התבות של המלים: **"אשר בנה בית חדש"** עולים בגימטריה שלש-עשרה.

ראשי התבות של המלים: **"אשר נטע כרם"** עולים בגימטריה שבעים ואחת.

ראשי התבות של המלים: **"אשר ארש אשה"** עולים בגימטריה שלש.

וראשי התבות של המלים: **"הירא ורך הלבב"** הם "הוה".

שכן ישנם בני אדם הסבורים שנעשו בני **שלוש עשרה** – בר מצוה, ומכאן והלאה בכחם לבנות בית חדש לתורה ועבודה, לטעת כרם של חכמים – שבעים ואחד חכמי הסנהדרין, או לשאת אשה, ובכך להיות אחד מתוך **שלושת** השתפים שבאדם.

באה התורה ומזהירה, שלפני כן, **בהוה** – תכף ומיד, על האדם לתקן את עצמו ולסור מעברות שבידו!

"אנכי אנכי הוא מנחמכם" (מתוך ההפטרה)

מדוע נאמר פעמים "אנכי"?

באר **הרב אברהם יודלביץ'** בספרו **"דרש אב"**: בעצם קשה, איך יכול הקב"ה לכפר על חטאינו, הלא מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול?

התשובה היא, כל זה כשמדובר על מלך בשר ודם, שאם מישהו, למשל, ירק עליו או בזה אותו, הוא באמת פגע בו, אבל אדם שעשה עברה, וכי באמת פגע הוא בקב"ה? ודאי שאין אפשרות לפגע בו יתברך. "אני ה'" קודם שיחטא האדם, ו"אני ה'" לאחר שחטא אדם, לא השתנה בי מאומה. אצל האדם נעשתה עברה, אבל לקב"ה לא ארע מאומה.

זהו שאומר הכתוב: "אנכי" הוא אותו "אנכי", לכן אני "מנחמכם" במחילת עוונותיכם וקבלת תשובתכם באהבה.

